

| Imatge de la comarca |

Can Perris, una masia del Palou

Deu el seu nom a un ciutadà francès, Perris Capdet

Jordi Casas

Avui, al cap de cinc anys d'haver dedicat una *Imatge* a la masia de ca l'Artigues, i de tres de dedicar-ne una altra a can Comes (dues de les quatre cases històriques del barri del Palou Alt, de Sant Pere de Ribes), és hora ja de parlar d'una altra masia d'aquest nucli, la coneguda com a can Perris. Quedarà per a més endavant, si Déu vol, fer-ho de la darrera, can Pasqualí.

D'aquesta tercera casa del Palou Alt, el primer que voldríem destacar no és pas l'edifici sinó el seu nom, del que en fem motiu principal en el titular d'aquestes ratlles, per tres raons: perquè va ser donat per un foraster, perquè el porta des dels seus primers anys i perquè és molt semblant al primer cognom dels actuals propietaris.

Can Perris deu el seu nom, segons la documentació existent a l'arxiu de ca l'Artigues, a un francès anomenat Perris Capdet. En alguns dels documents que s'hi refereixen consta aquest gentilici després del seu nom. Així mateix, en els del seu matrimoni amb Jerònima Artigues, l'any 1618, s'especifica que el nuvi és fill de Domènec Capdet, el qual és del "lloc de Montagut, bisbat de Comenge (antiga regió occitana entre Tolosa i la Vall d'Aran) del regne de França".

Pel que fa a la núvia, també és interessant el que es diu. Consta com a filla de Jaume Artigues i Eulàlia Casals. Pel cognom de la mare es pot deduir que seria descendent de la família Casals, que és la que habitava de més antic ca l'Artigues, quan no es deia així, sinó precisament can Casals. La Jerònima Artigues va rebre dels seus pares com a dot una caseta i un corral que "tenen al costat de llur casa" i que podria ser, per tant, l'origen de l'actual masia.

El patrimoni de la família de Perris Capdet s'incrementaria un any després amb la compra, a un tal Joan Castelló, d'una peça de terra al lloc del Palou. En el segle XVIII, un descendent seu, ja amb el nom catalanitzat, Pere Capdet, es casa amb Francesca Carbonell i, un cop enviudat, ho fa de nou amb Teresa Raventós, de les Gunyo-

Can Perris, al Palou Alt

CASAS

les. A ell, no obstant, el segueixen anomenant Perris, com demostra un rebut de l'any 1839 estès per un apotecari de Vilanova. També li reconeixen en aquest rebut la condició d'"hisendat de Ribes".

Un fill, Josep Capdet, el 1844

Aquest acord, però, no es va complir i la casa va anar a mans d'un tercer, l'agent immobiliari Isidre Pagès, el qual la va vendre fa 19 anys als actuals propietaris, la família Peris-Mencheta.

Aquesta família fa cap a la

Quatre cases històriques integren el Palou Alt

dóna la dot a una filla seva dita Angeleta Capdet Pascual (de mare de cal Pasqualí, potser?). El 1847, la propietat és de Vicenç Capdet Carbonell. Una néta d'aquest, Josefa Capdet Massó, consta l'any 1889 com casada amb Cristòfol Artigues Font, propietari de ca l'Artigues. Can Perris torna, després de molts anys, a ser propietat dels Artigues. Uns anys més tard, però, es desfaria la unitat, en passar a ser propietari de can Perris un dels fills del matrimoni dit Tomàs Artigues Capdet. Un descendent directe, Josep Artigues Butí, en segueix sent propietari l'any 1946.

Temps més endavant, la vídua de Josep Artigues, Empar Pallarès, emparaularia la venda de can Perris a la família Artigues, els seus antics propietaris.

masia després de residir uns anys a Sitges i uns quants més a una casa del caseriu de les Torres. El seu nom, al qual només li falta una lletra per coincidir amb el de la casa, es va fer molt conegut al llarg del segle XX perquè anava lligat a un diari de tarda de nom *El Noticiero Universal*, que va ser fundat pel besavi dels propietaris de can Perris, Francesc Peris Mencheta. Nascut a València el 1844, duia el periodisme a la sang i el 1876 fundà a Madrid l'agència de notícies Mencheta. Uns anys després treu a Barcelona el diari esmentat, que duraria del 1888 fins al 1985, sense haver pogut complir el centenari. La família Peris-Mencheta, cal dir que se'n va desvincular ja l'any 1971.

La masia és d'estructura basilical, com ho són ben poques

masies de la comarca. Dues d'aquestes són ca l'Almirall, a Ribes, i cal Simó, a Canyelles. D'aquesta darrera vam poder publicar una *Imatge* el 1996. Són un tipus de masia amb una estructura semblant a les antigues basiliques, que constaven de tres naus, una de central amb teulada a dues aigües i dues de laterals amb un sol vertent de teulada. A la majoria d'aquestes masies, aquest element central més alt són les golfes, on —generalment— es guardaven els excedents de productes del camp. En el cas de can Perris, sembla que el seu últim ús era de colomar.

L'interior de can Perris s'estava reformant quan es va produir al darrer canvi de propietat. Tot i les modificacions sofertes, entre elles l'eixamplament d'algun portal, un nou accés des del saló al pati posterior i altres, el seu interior conserva l'empremta antiga i rural amb unes parets de considerable gruix i, el que és més destacable, l'antiga sala on s'hi feia abans la vida, amb una llar de foc que té una gran campana i a l'interior un forn de pa perfectament conservat i del qual encara se'n fa un ús esporàdic.

A un costat d'aquesta sala queda la cuina, i al costat un rebost amb sortida al pati, on es

conserva una premsa de vi. Sota les rajoles del terra queda amagat un petit cup, un més dels que hi ha a la casa i als seus annexos.

A can Perris n'hi ha d'altres, un d'ells on avui hi ha el garatge, que és el més gran, de forma rectangular i que com els altres conserva els cairons. A l'interior d'un tercer es pot accedir per un portalet, que ara és tapat, que té a peu de terra per on s'abocava el raïm. A dos més s'hi accedeix des del jardí mitjançant uns graons similars als que encara podem veure en altres masies. Evidentment, avui cap d'aquests cups s'utilitza com a tal. Can Perris té una mica de terra, però no vinyes, que es van segregar en el canvi de propietat.

La casa té un bonic i assolat jardí posterior que dona a l'antic camí d'Olivella. S'ha d'esmentar que, al costat del mur de separació amb el carrer, creixen dos magnífics garrofers, un dels quals deformat pel pes d'antigues i ubèrrimes collites de garrofes amb branques que s'arrosseguem per terra. A llevant, de la masia i prop de la carretera d'Olivella, està previst un nou creixement del Palou, amb l'edificació d'algunes cases. Pel mateix costat de llevant can Perris té, esglaonadament com permet el desnivell de la muntanya, unes peces d'horta encara actives. Davant de la casa un pou cobert fa de fita de propietat entre ca l'Artigues i can Perris. Per acabar, no podem deixar de dir que els ribetans coneixen la casa per un altre nom, però no en fem esment per no tenir arrel històrica, ja que va venir sobreposat per una persona que s'hi estigué temporalment i que provenia d'una casa amb aquest renom.

Com apunt final és obligat dir que al terme de Vilanova havia existit una masia amb el nom de mas d'en Perris. No tenia res a veure amb la masia ribetana ni amb un francès. El seu nom tenia una altra arrel, era diminutiu del cognom del propietari Pers.

Va desaparèixer, després de molts anys en ruïnes, l'any 1986. Li vam dedicar, anys més tard, el 1994, un record com hem fet amb altres cases desaparegudes.]